

LECTIO QUADRAGESIMA

XL

ΑΚΛΟΝΗΤΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΑΤΟΡΑ

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicarētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet* mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet* mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi* senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αφού κατέλαβε τη Ρώμη ο Σύλλας, συγκάλεσε ένοπλος τη Σύγκλητο, για να κηρύξει όσο πιο γρήγορα γινόταν τον Γάιο Μάριο εχθρό του κράτους. Στη θέλησή του κανείς δεν τολμούσε να πάει αντίθετα· μόνο ο Κόιντος Μούκιος Σκαιόλας, ο οιωνοσκόπος, όταν του ζητήθηκε η γνώμη γι' αυτό, αρνήθηκε να ψηφίσει. Κι επιπλέον, όταν ο Σύλλας τον πίεζε (απειλητικά) και τον απειλούσε, αυτός του απάντησε: "Ακόμα κι αν μου δείξεις τα στρατεύματα με τα οποία έχεις περικυκλώσει το Βουλευτήριο, ακόμα κι αν με απειλήσεις με θάνατο, εγώ δεν πρόκειται ποτέ να κηρύξω τον Μάριο εχθρό του κράτους. Αν και είμαι γέρος και αδύναμος στο σώμα, εντούτοις πάντα θα θυμάμαι ότι ο Μάριος έσωσε τη Ρώμη και την Ιταλία".

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- Εισάγονται** ➔ **etsi, tametsi, quamquam + ΟΡΙΣΤΙΚΗ**
➔ **cum, licet + ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ** [βλ. Ακολουθία Χρόνων σελ. 63]
- Συνοδεύονται** ➔ Συνήθως από το επίρρημα **tamen** στην κύρια πρόταση.
- π.χ.** ➔ Etsi Antonius Cleopatram amavit, illa tamen se interfecta est.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- Εισάγονται** ➔ **etiamsi + ΟΡΙΣΤΙΚΗ ή ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ** [βλ. Ακολουθία Χρόνων σελ. 63]
➔ **licet, quamvis, ut + ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ** [βλ. Ακολουθία Χρόνων σελ. 63]
- Συνοδεύονται** ➔ Συνήθως από το επίρρημα **tamen** στην κύρια πρόταση.
Επίσης αξίζει να σημειωθεί ότι το **quamvis** προτιμάται μπροστά από επίθετα ή επιρρήματα.
- π.χ.** ➔ Quamvis mihi mortem miniteris, numquam patrem interficiam.

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ XL

Licet mihi ostendas agmina militum

- Δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση [εκφράζει υποθετική κατάσταση],
- Εισάγεται με τον παραχωρητικό σύνδεσμο *licet*.
- Εκφέρεται με υποτακτική [όπως πάντα ο παραχωρητικός *licet*] και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα *ostendas*, επειδή εξαρτάται από το ρήμα αρκτικού χρόνου *iudicabo*.
- Δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Licet mortem miniteris

- Δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση [εκφράζει υποθετική κατάσταση].
- Εισάγεται με τον παραχωρητικό σύνδεσμο *licet*.
- Εκφέρεται με υποτακτική [όπως πάντα ο παραχωρητικός *licet*] και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα *miniteris*, επειδή εξαρτάται από το ρήμα αρκτικού χρόνου *iudicabo*.
- Δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.

Η ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ XL

Etsi senex et corpore infirmo sum

- Δευτερεύουσα εναντιωματική πρόταση [εκφράζει πραγματική κατάσταση].
- Εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο *etsi*.
- Εκφέρεται με οριστική, όπως πάντα ο εναντιωματικός σύνδεσμος *etsi*.

ΆΛΛΕΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ XL

ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur

- Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο *ut*.
- Εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι τελικές προτάσεις, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού *iudicaretur*, επειδή εξαρτάται από το ρήμα ιστορικού χρόνου *coegerat*.
- Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

quibus curiam circumsedisti

- Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *agmina*.
- Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quibus*.
- Εκφέρεται με οριστική, όπως συνήθως οι αναφορικές προτάσεις που δηλώνουν κάτι πραγματικό, και συγκεκριμένα με οριστική παρακειμένου *circumsedisti*.

cum Sulla minitans ei instaret

- Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση.
- Εισάγεται με τον ιστορικό / αφηγηματικό *cum*.
- Εκφέρεται με υποτακτική, όπως πάντοτε ο ιστορικός *cum*, και συγκεκριμένα με υποτακτική παρατατικού *instaret*, επειδή εξαρτάται από το ρήμα ιστορικού χρόνου *dixit*.
- Δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

armo, 1

audeo, *ausus sum*, *audere*, 2 [ημιαποθ.]

circumsedeo, *-sedi*, *-sessum*, *-sedere*, 2

cogo, *coegi*, *coactum*, *cogere*, 3

conservo, 1

dico, *dixi*, *dictum*, *dicere*, 3

eo, *i[v]i*, *itum*, *ire*, 4

insto, *institi*, *instare*, 1

interrogo, 1

iudico, 1

memini, *meminisse* [απαρ. πρκμν.]

minitor, *minitatus sum*, *minitari*, 1 [αποθ.]

nolo, *nolui*, *nolle*

occupo, 1

ostendo, *ostendi*, *ostentum* (*ostensum*), *ostendere*, 3

Προσοχή!

agmen -inis, ουδέτερο ᾠ κλίσης

Ενδεικτικές Ασκήσεις

1. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του μαθήματος XL στον αντίθετο αριθμό.

senatum	→		minitans	→	
hostis	→		agmina	→	
voluntati	→		quibus	→	
re	→		corpore	→	

2. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των παρακάτω τύπων από το μάθημα XL:

celerrime, senex, infirmo

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

3. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων στο β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού και υπερσυντελικού (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΥ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΥ
coegerat		
dicere		
miniteris		

4. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων στο γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα και παρακειμένου (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο).

	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΕΣΤΩΤΑ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
noluit		
sum		

5. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στα Λατινικά.

Αν και σκοτώθηκε στον πόλεμο, η πατρίδα δεν κατακτήθηκε (exrupto, 1 = κατακτώ).

Ακόμη κι αν έρθεις με όλο τον στρατό, δεν θα πολεμήσω κατά της πατρίδας.

Ακόμη κι αν ο φίλος είναι πλούσιος, εγώ όμως δεν τον περιφρονώ.

6. Να αντικαταστήσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με τελική πρόταση προβαίνοντας στις απαραίτητες αλλαγές.

i. Milites venerunt duci multos captivos allatum.

ii. Cleopatra speculatores misit copias hostium visum.

7. Να αντικαταστήσετε την τελική πρόταση με άλλους τρεις [3] τρόπους ώστε να δηλώνεται επίσης ο προσδιορισμός του σκοπού.

Caesar apud Belgas legiones conlocavit ut hiemarent.

i. _____

ii. _____

iii. _____

8. Να αντικαταστήσετε το debeo + απαρέμφατο [ενεργητική σύνταξη] από τον αντίστοιχο τύπο της Παθητικής Περιφραστικής Συζυγίας. Όπου χρειάζεται να δηλωθεί το ποιητικό αίτιο. ΠΡΟΣΟΧΗ αν θα χρησιμοποιήσετε ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ σύνταξη ή ΑΠΡΟΣΩΠΗ.

i. Legatus magnum pondus auri importare debet.

ii. Omnes viri Romae maxima frugalitate uti debuerant.

9. Από το κείμενο ΧΙ να εντοπίσετε και να γράψετε δύο (2) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν σημασιολογική και ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

Λατινική λέξη		Ελληνική λέξη
	→	
	→	

10. Για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου ΧΙ να γράψετε μία (1) ετυμολογικά και σημασιολογικά συγγενή λέξη, προερχόμενη από κάποια από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά ή γαλλικά ή ισπανικά ή ιταλικά ή γερμανικά).

Λατινική λέξη		Αγγλική λέξη	Γαλλική λέξη	Ισπανική λέξη	Ιταλική λέξη	Γερμανική λέξη
sententia	→					
militum	→					
meminero	→					

11. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις του κειμένου ΧΙ της στήλης Α' με τις πτώσεις της στήλης Β'.

Α	Β
occupata	Αιτιατική ενικού
senatum	Γενική πληθυντικού
voluntati	Αφαιρετική ενικού
	Δοτική ενικού
	Ονομαστική πληθυντικού
	Αφαιρετική πληθυντικού

12. Να χαρακτηρίσετε ως Ορθό ή Λάθος το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων χρησιμοποιώντας ανάλογα τα σύμβολα ✓ ή ✗.

- Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae [...]

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>ei</i> είναι δοτική ενικού		
Ο τύπος <i>Sullae</i> είναι γενική ενικού		

- Licet mihi ostendas agmina militum, licet mortem miniteris, numquam eum hostem iudicabo

	Ορθό	Λάθος
Ο τύπος <i>ostendas</i> είναι οριστική ενεστώτα		
Ο τύπος <i>miniteris</i> είναι υποτακτική παρατατικού		

13. Να δηλώσετε ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι γραμματικά και συντακτικά ορθή γράφοντας δίπλα από την ορθή απάντηση το σύμβολο ✓. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Etsi Socrates pauper sit, eum tamen paupertas non prohibet	
Quamvis Socrates pauper est, eum tamen paupertas non prohibet	
Licet Socrates pauper est, eum tamen paupertas non prohibet	
Etsi Socrates pauper est, eum tamen paupertas non prohibet	

14. Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα / σφάλματα στις ακόλουθες προτάσεις.

i. Urbs Romanis subvenienda est.

Σφάλμα - Σφάλμαζα	Διόρθωση

ii. Libri Caesaris idonei erant legendi.

Σφάλμα - Σφάλματα	Διόρθωση

15. Να αξιολογήσετε τη στάση του Κόιντου Μούκιου Σκαιόλα ως πολίτη απέναντι στις απειλές του Σύλλα να κηρύξει τον Γάιο Μάριο εχθρό του κράτους.

[illegible]

Helpful
Tips

ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΟΣ

Η Μετοχή που συνοδεύει το Υποκείμενο ή το Αντικείμενο του ρήματος λέγεται Συννημμένη και τίθεται στην ίδια πτώση με τη λέξη που προσδιορίζει.

Όταν όμως η Μετοχή δεν προσδιορίζει ούτε το Υποκείμενο ούτε το Αντικείμενο του ρήματος, τότε λέγεται Απόλυτη και τίθεται σε πτώση Αφαιρετική μαζί με το

Υποκείμενό της.

Το συντακτικό αυτό φαινόμενο λέγεται Αφαιρετική Απόλυτος.

e.g. Occurata urbe a Romanis Galli abierunt

Η Απόλυτη Μετοχή Είναι Πάντα Μετοχή Παθητικού Παρακειμένου

[στη λατινική γραμματική δεν υπάρχει μετοχή ενεργητικού παρακειμένου]

ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΟΣ

Αποτελείται από δύο ουσιαστικά – και τα δύο σε πτώση Αφαιρετική που λειτουργούν ως Υποκείμενο και Κατηγορούμενο χωρίς όμως να υπάρχει μεταξύ τους συνδετικό ρήμα.

e.g. Cicerone puero hoc accidit [cum Cicero puer erat hoc accidit]

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΜΕΤΟΧΙΚΕΣ ΜΕ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΟ

1. Το Αντικείμενο της πρώτης πρότασης^❶ [η οποία προηγείται χρονικά] μεταφέρεται σε πτώση Αφαιρετική.
2. Το ρήμα μετατρέπεται σε μετοχή παθητικού Παρακειμένου σε πτώση Αφαιρετική [στο ίδιο γένος και αριθμό που βρίσκεται και το Αντικείμενο].
3. Το Υποκείμενο της πρώτης πρότασης μετατρέπεται σε Ποιητικό Αίτιο [a/ab + αφαιρετική].
4. Η δεύτερη [κύρια] πρόταση παραμένει η ίδια.

❶ Antonius Catilinam vicit; Galli abierunt ➔ Catilina victo ab Antonio Galli abierunt

❶ Antonius Cleopatram amavit; Antonius Romam amisit. ➔ Cleopatra amata^❷ Antonius Romam amisit.

❷ Αν το ποιητικό αίτιο είναι το ίδιο πρόσωπο με το υποκείμενο της δεύτερης πρότασης τότε το ποιητικό αίτιο παραλείπεται

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ ΑΠΟΛΥΤΟ

1. Να μετατραπούν οι υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές με αφαιρετική απόλυτο

Graeci Troiam oppugnaverunt; Troiani fugiverunt

Cicero Antonium vicit; Romani valde gavisī sunt

Romani Gallos interemerunt; Romani patriam servaverunt

2. Να συμπυκνθούν οι δύο προτάσεις σε μια χρησιμοποιώντας ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτο.

🔴 Graeci fortes milites erant; Graeci Troiam oppugnaverunt

🔴 Filia pulchra erat; multi pueri eam amabant
